

Inhoudsopgave omgangsmanifest BR!CKS

1. Plagen en pesten, wat is het verschil?

Plagen	2
Pesten	2
Cyberpesten	2
Signalen van pesterijen	2
Signalen van cyberpesten	3

2. Doelstelling van het omgangsmanifest

Deze bouwstenen vormen de basis voor een fijne sfeer op BR!CKS	4
--	---

3. (Cyber)Pesten op school

Voorwaarden om het pesten serieus aan te kunnen pakken	5
Hoe gaan wij met (cyber)pesten om?	5
Preventief	5
<i>Sociogram, Leerling Peiling, KIIK!, de Geluiskoffer,</i>	
<i>Gesprekken in de groep, Rol van de leerlingen, Rol van de leerkracht,</i>	
<i>Rol van de ouders/verzorgers</i>	
Curatief	7
<i>De vijfsporenaanpak</i>	

4. Adviezen aan ouders/verzorgers

Valkuilen voor ouders/verzorgers	9
Het vergroten van het zelfvertrouwen weerbaarheid helpt tegen pesten	9
Adviezen aan ouder/verzorgers van de gepeste kinderen	9
Adviezen aan ouders/verzorgers van pesters	9
Adviezen aan overige ouders/verzorgers	10

Omgangsmanifest BR!CKS

1 Plagen en pesten, wat is het verschil?

Plagen

Iemand op het schoolplein een stevige duw geven kan plagen zijn, maar het kan net zo goed gaan om echt pestgedrag. We spreken over plagen wanneer kinderen min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om iets terug te geven vanuit een onschuldige sfeer. Bij plagen is er sprake van een gelijkwaardigheid in de relatie tussen de betrokkenen. Het gaat dan om een prikkelend spelletje dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Er is sprake van een pedagogische waarde: door elkaar eens uit te dagen leren kinderen heel goed om met allerlei conflicten om te gaan. Dat is een vaardigheid die ze later in hun leven van pas komt bij conflicthantering waar iedereen in zijn leven mee te maken krijgt.

Pesten

Het specifieke van pesten is gelegen in het bedreigende en vooral systematische karakter. We spreken van pestgedrag als het daarnaast ook nog regelmatig gebeurt, waardoor de veiligheid van de omgeving van een kind wordt aangetast. De inzet van het pestgedrag is altijd macht door intimidatie.

Cyberpesten

Cyberpesten (of digitaal pesten) is het pesten of misbruiken via het internet en via mobiele telefoon. Cyberpesten kan nog veel harder zijn dan pesten zoals hierboven beschreven. Dit komt doordat de daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven en de reikwijdte van het internet veel groter is. Daarnaast is het erg ongrijpbaar en 24/7 uit te voeren.

(Cyber)Pesten is iedere situatie waarin een persoon herhaaldelijk het slachtoffer is van geestelijk en/of lichamelijk geweld, vaak bewust, uitgeoefend door één of meer personen.

Signalen van pesterijen kunnen o.a. zijn:

- Altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen.
- Zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot.
- Een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven.
- Een kind wordt voortdurend buitengesloten of gekleineerd.
- Beledigen.
- Negatieve opmerkingen maken over kleding.
- Buitensluiten.
- Buiten school opwachten, slaan of schoppen.
- Op weg naar huis achterna rijden.
- Naar het huis van het slachtoffer gaan.
- Bezittingen afpakken en/of vernielen.
- Schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer.

Signalen van cyberpesten kunnen o.a. zijn:

- Pesten via sociale media, websites of andere media.
- Misbruik van privégegevens.
- Uitsluiting WhatsApp.
- Verspreiden beeldmateriaal.
- Dreig-tweets.
- Haatcampagnes.

Aangezien pestgedrag een grote invloed heeft op de ontwikkeling van kinderen, dienen leerkrachten en ouders/verzorgers alert te zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling te nemen wanneer bepaalde gedragingen de norm van ouders/verzorgers en/of leerkrachten overschrijdt. Als één of meerdere van deze signalen opgepikt worden, kan het kind gepest worden, maar het hoeft niet. Dan wordt het kind gevraagd of het vermoeden van pesten klopt, of dat er 'iets' anders aan de hand is.

2 Doelstelling van het omgangsmanifest

Alle kinderen moeten zich op BR!CKS veilig kunnen voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.

BR!CKS heeft een kleinschalig en warm karakter. Door deze kleinschaligheid hopen wij dat de kinderen zich gezien voelen. Door waar hij/zij goed in is te vergroten en hem/haar succeservaringen te laten opdoen, ontstaat een stevige basis om het zelfvertrouwen van kinderen te laten groeien. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen brengen we kinderen, ouders /verzorgers en leerkrachten dicht bij elkaar en zorgen we samen dat onze kinderen met veel plezier naar school gaan.

Deze bouwstenen vormen de basis voor een fijne sfeer op BR!CKS:

- **B**etrokkenheid; kennis en kunde uitwisselen en samenbrengen tussen andere leerlingen, teamleden ouders/verzorgers en partnerorganisaties.
- **R**uimte; om te groeien en te bouwen aan jouw persoonlijke ontwikkeling.
- **I**nitiatief; het leuk vinden om iets (nieuws) te leren en het ontwikkelproces aangrijpen leerlingen oplossingen te laten bedenken voor relevante (maatschappelijke) problemen, zodat ze zich bewust worden van wat er in de wereld en dicht bij huis speelt.
- **C**ommunicatie; aandacht voor de ontwikkeling van sociale vaardigheden en omgangsvormen.
- **K**leinschaligheid; met veel plezier naar school gaan en je gezien voelen binnen de kleinschalige setting van BR!CKS.
- **S**amenwerking; kennis en kunde uitwisselen en samenbrengen tussen andere leerlingen, teamleden ouders/verzorgers en partnerorganisaties.

Aan het begin van het schooljaar stelt de groepsleerkracht samen met de leerlingen een aantal bouwstenen centraal. Zij stellen vanuit deze bouwstenen minimaal 6 groepsdoelen op en hangen die duidelijk zichtbaar in elke groep op. Na elke schoolvakantie evalueren de groepsleerkracht en de leerlingen het groepsproces en kijken of de groepsdoelen behaald zijn en stellen opnieuw doelen centraal.

3 (Cyber)Pesten op school

Voorwaarden

Pesten komt helaas op iedere school voor. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en serieus aan willen pakken. Om het pestprobleem serieus aan te kunnen pakken, zijn er enkele voorwaarden aan verbonden:

- Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende middengroep), leerkrachten en de ouders/verzorgers.
- BR!CKS moet proberen pestproblemen te voorkomen.
Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt. Aan het begin van het schooljaar stelt de groepsleerkracht samen met de leerlingen een aantal bouwstenen centraal. Zij stellen vanuit deze bouwstenen 6 tot 7 groepsdoelen op en hangen die duidelijk zichtbaar in elke groep. Na elke schoolvakantie evalueren de groepsleerkracht en de leerlingen het groepsproces en kijken of de groepsdoelen behaald zijn en stellen opnieuw doelen centraal. (Zie hoofdstuk 2).
- Als pesten zich voordoet, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders/verzorgers) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.
- Mocht pesten ondanks alle inspanningen toch weer op de voorgrond treden, dan moet school beschikken over een directe aanpak. BR!CKS gaat dan over op de vijfsporenaanpak.
- Op BR!CKS is zowel een coördinator sociale veiligheid als twee contactpersonen aangesteld.
- Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan is de inschakeling van de coördinator sociale veiligheid nodig.
- De coördinator sociale veiligheid kan het probleem, eventueel samen met de contactpersonen, onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren.

Hoe gaan wij met (cyber)pesten om?

Er zijn twee manieren om (cyber)pesten aan te pakken. De preventieve aanpak, deze is ter voorkoming van pesten. Vervolgens is er de curatieve aanpak, hierbij gaat het om het nemen van maatregelen.

Preventief:

Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken. Het heeft uiteraard onze voorkeur om pesten zoveel mogelijk te voorkomen.

Dit doen we op de onderstaande manieren:

Sociogram:

Op BR!CKS wordt 3x per jaar de sociogram afgenomen (september – februari – juni). Het sociogram brengt de sociale verbinding en relaties in de groep in kaart. Leerkrachten nemen de resultaten van het sociogram mee naar de groepsbesprekingen. Het sociogram wordt ondersteunend ingezet in de groepen om leerlingen te begeleiden bij doelen gericht op gedrag en samenwerken. Ook is het sociogram ondersteunend in het maken van groepjes en het coöperatief werken en samenwerkend leren te versterken. Na overleg met de Intern Begeleider kan de uitslag van het sociogram ook meegenomen worden in oudergesprekken, het Intern Zorg- en Adviesteam (IZAT) en Multi Disciplinair Overleg (MDO).

Leerling Peiling:

De Leerling Peiling helpt de school inzicht te krijgen in de sociale veiligheid en het welbevinden van de leerlingen. De resultaten van de peiling worden binnen de werkgroep Gedrag besproken, van waaruit deze worden besproken met het team en er acties worden ondernomen. Leerkrachten krijgen inzicht in de resultaten van hun groep, om zo ook doelen te kunnen stellen voor zichzelf en voor de groep/leerling(en) in de groepsplannen en deze mee te nemen in de groepsbesprekingen. De peiling vindt plaats in november en in juni.

KIJK!:

Middels het observatie instrument KIJK!, volgen we de ontwikkeling van de kleuters. Er wordt gekeken naar factoren die een risico kunnen vormen voor de ontwikkeling van de leerling, ook op sociaal-emotioneel vlak. Aan de hand van gedegen analyse worden hulpvragen gesteld aan de Intern Begeleider, ook tijdens de groepsbesprekingen, om vroegtijdig in te steken op ondersteuningsbehoeften bij de leerling.

De Geluuskoffer:

Op BR!CKS volgen alle leerlingen een programma gericht op de ontwikkeling van de sociale vaardigheden, de Geluuskoffer.

De Geluuskoffer is een methode voor sociaal-emotionele ontwikkeling voor het basisonderwijs, gebaseerd op de positieve psychologie. Voor iedere groep is er een bepaald programma vastgesteld. Er zijn 7 thema's die steeds terug keren: wat is geluk, positief denken, dankbaarheid, talenten, zelfvertrouwen, toekomstdromen en geluk doorgeven.

Gesprekken in de groep:

In de groep worden de bouwstenen die de basis vormen voor een fijne sfeer op BR!CKS met alle leerlingen besproken (zie hoofdstuk 2 omgangsmanifest). Natuurlijk is er ook de mogelijkheid om ervaringen uit te wisselen. Enkele onderwerpen die in relatie staan tot pesten zijn: omgaan met verschillen, benoemen van positieve kanten van medeleerlingen, voorwaarden voor vriendschap, uiten van onvrede, leren benoemen van problemen. Ook kan gedacht worden aan rollenspelen, het benoemen en gebruik maken van elkaars kwaliteiten enz.

Op BR!CKS hebben wij leerlingen die afkomstig zijn uit verschillende culturen, het is zeer waardevol om aandacht te schenken aan de gewoonten en gebruiken binnen de verschillende culturen en gezamenlijk feestdagen te vieren. Dit alles draagt bij aan een veilige sfeer in de groep.

Rol van de leerlingen:

Mocht je je niet fijn en/of veilig voelen in de groep en/of op school, geef dit aan bij jouw groepsleerkracht, de coördinator sociale veiligheid of bij de contactpersonen.

Rol van de leerkracht:

- Erkent de pestproblematiek en neemt preventieve maatregelen.
- Voert gesprekken over 'Hoe ga je met elkaar om?' De groepsleerkracht stelt aan het begin van het schooljaar, samen met de leerlingen, groepsdoelen op, deze sluiten aan bij de genoemde bouwstenen die de basis vormen voor een fijne sfeer op BR!CKS (zie hoofdstuk 2).
- Voert leergesprekken met de klas over vriendschap en respect en past aanvullende werkvormen toe, zoals spreekbeurten en rollenspelen.
- Blijft op de hoogte van het materiaal dat op de school beschikbaar is over pesten en van recente ontwikkelingen en raadpleegt zo nodig literatuur of websites.
- Kan contact opnemen met de coördinator sociale veiligheid.

Rol van de ouders/verzorgers:

Het is heel belangrijk dat de school in een vroegtijdig stadium signalen krijgt van de ouders/verzorgers over pestgedrag. Zowel als het een kind betreft dat gepest wordt als van een kind dat mogelijk pest. Pesten blijft helaas ook lang verborgen en soms is voor de leerkracht alleen het topje van de ijsberg zichtbaar. Daarom blijft het belangrijk dat ook kinderen en ouders/verzorgers signalen oppakken en doorgeven aan de leerkracht. Door snel in te grijpen in de groep kunnen onveilige situaties zoveel mogelijk voorkomen worden en vervelende peestsituaties opgelost. Kom direct, wacht niet! Neem contact op met de groepsleerkracht al u signalen oppakt m.b.t. (cyber)pesten. Daarnaast is het belangrijk thuis met het kind te praten over het pesten (zie curatieve aanpak).

De samenwerking tussen leerlingen, leerkracht en ouders/verzorgers, is **de** belangrijke basis voor een veilig schoolklimaat.

Curatief:

Mocht er ondanks alle preventieve maatregelen toch nog gepest worden, dan gaan we over op de vijfsporenaanpak, zoals hieronder staat beschreven.

De vijfsporenaanpak:

De Vijfsporenaanpak (van Bob van der Meer) is een manier om in scholen en andere instellingen waar kinderen samenkomen het pesten aan te pakken. Deze aanpak richt zich op alle betrokkenen:

1. Hulp aan het gepeste kind.
2. Hulp aan de pester.
3. Mobiliseren van de zwijgende middengroep.
4. Hulp aan de ouders/verzorgers.
5. Als school de verantwoordelijkheid nemen en het professionaliseren van teamleden.

Spoor 1 Hulp aan het gepeste kind o.a.:

- Luisteren naar wat er gebeurd is.
- Het probleem van het kind serieus nemen.
- Met het kind overleggen over mogelijke oplossingen.
- Samen met het kind denken over oplossingen en samenwerken aan oplossingen.
- Eventueel deskundige hulp van buiten inschakelen.
- Vervolggesprekken inplannen en voeren.

Spoor 2 Hulp aan de pester o.a.:

- Met het kind bespreken wat pesten voor een ander betekent.
- Het kind helpen zijn relaties met andere kinderen te verbeteren.
- Zorgen dat het kind zich veilig voelt en uitleggen wat jij als groepsleerkracht/teamlid daaraan gaat doen.
- Grenzen stellen en die consequent handhaven.
- Het kind helpen zich aan regels en afspraken te houden.
- Vervolggesprekken inplannen en voeren.

Spoor 3 Mobiliseren van de zwijgende middengroep o.a.:

- Extra aandacht voor groepsvorming.
- Groeps gesprek over pesten en de verschillende rollen.
- Bespreken hoe je helper kunt zijn.
- Steungroep-aanpak.

Spoor 4 Hulp aan ouders/verzorgers o.a.:

- Ouders/verzorgers die zich zorgen maken serieus nemen.
- Ouders /verzorgers informeren over peestsituaties.
- Ouders /verzorgers informeren over pesten en over de manieren om pesten aan te pakken en te voorkomen.
- Eventueel ouders/verzorgers doorverwijzen naar deskundige hulp.

Spoor 5 De rol van BR!CKS o.a.:

- BR!CKS neemt nadrukkelijk stelling tegen pesten, ontwikkeld een duidelijk beleid en stelt een coördinator sociale veiligheid aan (o.a. aanspreekpunt voor teamleden).
- BR!CKS zorgt dat alle medewerkers voldoende bekend zijn met pesten in het algemeen en in staat zijn het pesten in de eigen groep te herkennen en aan te pakken.
- Professionaliseren van teamleden (Informatiebijeenkomsten, evalueren anti- pestprotocol, eventueel scholing).

Gedurende de uitvoering van de vijfsporenaanpak vindt er registratie plaats in het leerlingvolgsysteem Parnassys en in de gedragsincidentenregistratie (GIR). Hieronder ziet u de GIR en is te lezen op welk moment er ouders en directie betrokken gaan worden.

Zeer ongewenst gedrag: <ul style="list-style-type: none">• Brutaal zijn• Anderen pijn doen• Uitschelden• Vloeken• Anderen uitlokken/buitensluiten• Anderen intimideren• Herhaaldelijk verstoren les• Kapot maken/beschadigen materialen Maatregelen: <ul style="list-style-type: none">• GIR registratie in groepsoverzicht + Parnassys• Contact met ouders door leerkracht	Grensoverschrijdend gedrag: <ul style="list-style-type: none">• Schelden tegen leraar• Moedwillig vernielen• Fysiek geweld gebruiken• Stelen• Seksuele intimidatie• Plaatsen van foto's/video op social media• Weglopen van school• Pesten• Spijbelen Maatregelen: <ul style="list-style-type: none">• GIR registratie in groepsoverzicht + Parnassys• Contact met ouders door leerkracht e/o directie
---	---

4 Adviezen aan ouders/verzorgers

Valkuilen voor ouders/verzorgers

Als een kind het gevoel heeft dat het wordt buitengesloten door leeftijdgenoten, voelen de ouders/verzorgers zich daar ook door geraakt. Misschien hebben de andere leerlingen niet de bedoeling om te kwetsen, maar voelt het wel zo! Door die emotie kunnen ouders /verzorgers soms te snel oordelen en handelen. Zij maken dan onvoldoende onderscheid tussen de pijn van hun kind en hun eigen pijn. Het tegenovergestelde is dat ouders/verzorgers het probleem bagatelliseren of denken dat zij er toch niets aan kunnen doen. En ook overbescherming ligt op de loer: ouders/verzorgers willen het probleem dan voor hun kind oplossen en het kind blijft passief.

Het vergroten van het zelfvertrouwen en weerbaarheid helpen tegen pesten

U kunt als ouder/verzorger in de dagelijkse opvoeding werken aan de 'pestbestendigheid' van uw kind. Elk kind heeft sterke en zwakke kanten. Soms gaat de aandacht meer uit naar wat het kind niet kan dan naar waar het kind goed in is. Wat kunt u doen om het zelfvertrouwen en de weerbaarheid van uw kind te vergroten:

- Benoem de sterke kanten van uw kind: een compliment doet wonderen!
- Schep kansen voor positieve ervaringen.
- Geef speelruimte voor eigen ontdekkingen.
- Grijp niet te snel in!

Adviezen aan ouders/verzorgers van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of verder groeien.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan pesten komt.

Adviezen aan ouders/verzorgers van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Adviezen aan overige ouders/verzorgers:

- Neem het probleem van de klasgenoten serieus: het kan ook uw kind overkomen.
- Praat met uw kind over school, over de relaties in de klas en over wat de leerkracht doet en moedig het kind aan te praten over het pesten in de klas.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Neem tijdig contact op met de school als je erachter komt dat er gepest wordt in de klas.